

Asia: VN/4655/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien potilastietojen käsittelyyn liittyvää käyttöoikeussäätelyn muutosta (asiakastietolain 9 §:n muutos)

Nykyisin potilastietojen käsittely edellyttää voimassa olevaa hoitosuhdetta. Hoitosuhdetta ei ole määritelty lainsäädännössä. Ehdotettavalla muutoksella ei siis poisteta käyttöoikeussäätelyn perusratkaisua, mutta mahdollistettaisiin se, että potilastietoja voitaisiin käsitellä myös silloin, kun hoitosuhteen voimassaolosta on epäselvyyttä. Halutulla muutoksella pyritään mahdollistamaan potilastietojen käyttö ennakoivassa, varhaisen puuttumisen vaiheessa. Ehdotettavalla säätelyllä mahdollistetaan potilaan potilastietojen käsittely ja potilaaseen yhteydenotto silloin, kun potilaalla on jo voimassa oleva hoitosuhde, lain tarkoittama aiempi hoitokontakti tai muulla tavalla alkaneeksi katsottu hoito. Muutos on kannatettava huomioiden potilas- ja asiakasturvallisuus, henkilöstön riittävä koulutus ja perehdytys sekä kansalliset että EU-tason linjaukset tietosuojasta.

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 13 §:n täsmentämistä

Terveystarkastusten kohdentaminen riskiryhmille on kannatettavaa niin yhteiskunnan kuin yksilönkin näkökannalta. Jatkosta kuitenkin herää kysymys mitä tapahtuu heille, jotka eivät pyynnöistä huolimatta hakeudu tarkastuksiin. Toisaalta kun hyvinvointialueet saavat itse päättää teknologiastaan, ja toisaalta ovatko riskiryhmät kaikkialla Suomessa samat? Vaikuttaako edellä mainitut asiat yhdenvertaisten palveluiden saatavuuteen?

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 14 §:n täsmentämistä?

Seulontojen suhteen olisi tärkeämpää motivoida kansalaiset käymään seulonnoissa. Seulonnoissa käy noin 70–80% pyydettyistä ja tuota määrää tulisi lisätä. Kohderyhmät ovat jo määritelty syntymävuoden mukaan. Täsmentäminen on kannatettavaa.

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 24 §:n täsmentämistä

Hoidon seuranta ja hoidon jatkuvuuden varmistaminen ovat kannatettavia asioita. Niin potilastietojen analysointiin, yhteydenottoihin kuten sitten varsinaisen hoidon suorittamiseenkin on kuitenkin varattava riittävä henkilöstö.

Pidätkö kannatettavana, että käyttöoikeussääntelyä muutetaan siten, että mahdollistetaan käsittely myös tässä ehdotuksessa mainituissa tehtävissä?

Kyllä, kommentit:

Selkeyttääkö esitys mielestänne potilastietojen käsittelyä tässä ehdotuksessa tarkoitetuissa terveydenhuollon palveluissa?

Kyllä, kommentit:

Edellyttäisikö ennakoivan terveydenhuollon palvelujen järjestäminen esityksessä tarkoitetulla tavalla automaattisesta päätöksenteosta säätämistä?

Kyllä, kommentit: [Hieman epäselväksi esityksessä jäi kuinka automaattinen päätöksenteko eroaa hallintopäätöksestä. Lisäksi tekoälyn käyttö ja asema automaattisessa päätöksenteossa tulee huolellisesti arvioida.]

Miten ehdotettu sääntely sopii mielestänne yhteen voimassaolevan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun asetuksen (457/2024) soveltamisen kanssa?

Asetuksessa tulisi huomioida tai täsmentää kuinka esimerkiksi ennakoivan terveydenhuollon käyttö vaikuttaa tai ohjaa laajempaan tai automaattiseen tietojenkäsittelyyn. Tällä hetkellä käyttöoikeus on hyvin rajattua.

Tulisiko sääntelyssä olla jotain muita EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia suojatoimenpiteitä rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi?

Ei, miksi ei:

Onko potilaan oikeudet huomioitu esityksessä mielestänne tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei, miksi ei: [Esityksessä tulisi kiinnittää enemmän huomiota laatutekijöihin. Niitä ei ole juuri esityksessä mainittu. Miten teknologia ja automaattinen päätöksenteko vaikuttaa hoidon laatuun? Tai miten yksilölliset tarpeet huomioidaan, jos kyseessä alaikäinen tai ikäihminen?]

Tulisiko potilaan itsemääräämisoikeus turvata esimerkiksi ennakoivan terveydenhuollon palveluihin liittyvällä erillisellä kiello-oikeudella?

Ei, miksi ei: [Itsemääräämisoikeus on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa johtava periaate ja sitä tulisi kunnioittaa. Tässä esityksessä esimerkiksi automaattiseen yhteydenottoon henkilöllä on oikeus kieltäytyä tai olla reagoimatta. Tärkeää on, että henkilö saa ymmärrettävästi ja riittävästi tietoa yhteydenoton syystä, jolloin hän pystyy tekemään päätöksen. Erillinen kiello-oikeus lisää byrokratiaa ja henkilökunnan tehtäviä.]

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

Ei lausuttavaa.

Kannustaako esitys hyvinvointialueita ottamaan käyttöön ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja myös teknologian ja potilastietojen analyysin tukemana?

Pääsääntöisesti kyllä. Hyvinvointialueet vastaavat itse millaista teknologisia ratkaisuja ne hyödyntävät ja missä tehtävissä.

Muut kommenttinne koskien esitystä:

-

Aittakallio Minna
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry